

KOHEESIORAHASTO

Vuonna 1994 perustetusta koheesiorahastosta rahoitetaan ympäristöalan hankkeita ja Euroopan laajuisiin verkkoihin liittyviä hankkeita jäsenvaltioissa, joiden bruttokansantulo henkeä kohden on alle 90 prosenttia unionin keskiarvosta.

OIKEUSPERUSTA

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 177 artikla (erityisesti sen toinen kohta)

TAVOITTEET

Koheesiorahastoa perustettaessa tarkoituksena oli unionin taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden lujittaminen kestävän kehityksen edistämiseksi. Ohjelmakaudella 2014–2020 siitä tuetaan

- ympäristöalan investointeja, kuten ympäristön kannalta suotuisia, kestävää kehitystä ja energiaa koskevia investointeja
- Euroopan laajuisia liikenneverkkoja (TEN-T)
- teknistä apua.

Kun on kyse EU:n ympäristönsuojelutavoitteita edistävästä hankkeista, koheesiorahastosta voidaan rahoittaa myös kestävään kehitykseen liittyviä aloja, kuten energiatehokkuus ja uusiutuva energia sekä – Euroopan laajuisten verkkojen ulkopuolisilla liikenteen aloilla – rautatie-, sisävesi- ja meriliikenne, useita liikennemuotoja yhdistävät järjestelmät ja niiden yhteentoimivuus, maantie-, meri- ja lentoliikenteen hallinta, puhdas kaupunkiliikenne ja joukkoliikenne.

Vuodesta 2014 koheesiorahastosta on tuettu – 11,3 miljardilla eurolla – myös uuden Verkkojen Eurooppa -välineen^[1] mukaisia eurooppalaista lisäarvoa tuottavia liikenneinfrastruktuurihankkeita.

TUKIKELPOISET MAAT

Koheesiorahasto on varattu jäsenvaltioille, joiden bruttokansantulo (BKTL) henkeä kohden on alle 90 prosenttia unionin keskiarvosta. Ohjelmakaudella 2014–2020

[1]Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1316/2013, annettu 11. joulukuuta 2013, Verkkojen Eurooppa -välineen perustamisesta sekä asetuksen (EU) N:o 913/2010 muuttamisesta ja asetusten (EY) N:o 680/2007 ja (EY) N:o 67/2010 kumoamisesta

koheesiorahaston tukea saa 15 jäsenvaltiota: Bulgaria, Kroatia, Kypros, Tšekki, Viro, Kreikka, Unkari, Latvia, Liettua, Malta, Puola, Portugali, Romania, Slovakia ja Slovenia.

MÄÄRÄRAHAT JA VARAINHOITOSÄÄNNÖT

Ohjelmakaudella 2014–2020 EU kohdentaa koheesiorahastoon noin 63,4 miljardia euroa (tähän eivät sisälly määrärahasiirrot Verkkojen Eurooppa -välineelle), ja koheesiorahastosta saatava hankerahoitus voi olla enimmillään 85 prosenttia hankkeen kustannuksista.

Koheesiorahastosta myönnetään ohjelmakaudella 2014–2020 määrärahoja jäsenvaltiota kohden seuraavasti:

Jäsenvaltio	Määrärahat (miljoonaa euroa)
Bulgaria	2 278,3
Tšekki	6 258,9
Viro	1 073,3
Kreikka	3 240,5
Kroatia	2 559,5
Kypros	288,9*
Latvia	1 349,4
Liettua	2 048,9
Unkari	6 025,4
Malta	217,7
Puola	23 207,9
Portugali	2 861,7
Romania	6 934,9
Slovenia	895,3
Slovakia	4 168,2
Yhteensä	63 390

* Lukuun on sisällytetty ylimääräiset 19,4 miljoonaa euroa, jotka kohdennettiin Kyprokselle sen jälkeen, kun oli tarkistettu jäsenvaltioiden oikeus saada tukea koheesiorahastosta kaudella 2017–2020

Lähde: Euroopan komission ERI-rahastoja koskeva avoimen datan portaali, huhtikuu 2017

EHDOTUS VUODEN 2020 JÄLKEISEKSI EU:N KOHEESIOPOLITIIKAKSI

Komissio julkaisi toukokuussa 2018 EU:n koheesio politiikkaa vuoden 2020 jälkeen koskevat ehdotuksensa, muun muassa ehdotuksen asetukseksi Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) ja koheesiorahastosta. Koheesiorahastosta tuetaan tulevaisuudessa edelleen Investoinnit kasvuun ja työpaikkoihin -tavoitteen mukaisia hankkeita.

Ehdotuksessa on säilytetty temaattinen keskittäminen. Koheesiorahastosta tuetaan kahta erityistavoitetta: vihreämpi, vähähiilinen kierrätystalous (toimintapoliittinen tavoite 2) ja yhteenliitetyn Eurooppa (toimintapoliittinen tavoite 3). Komissio ehdotti luetteloa toimista, joille ei myönnetä EAKR:n ja koheesiorahaston tukea, mukaan lukien suora tuki suuryrityksille, lentoasemainfrastruktuurille (syrjäisimpiä alueita lukuun ottamatta) ja eräille jätehuoltoon liittyville toimille (esim. kaatopaikat).

Eurooppa-neuvosto pääsi heinäkuussa 2020 yhteisymmärrykseen EU:n pitkän aikavälin talousarviosta vuosiksi 2021–2027. Eurooppa-neuvosto ehdotti koheesiorahastolle 42,6 miljardin euron rahoitusta ohjelmakaudeksi 2021–2027. Verkkojen Eurooppa -välineen osuus tästä määrästä olisi 10 miljardia euroa. Koheesiorahastosta rahoitetaan vuoden 2020 jälkeen hankkeita samoissa 15:ssä jäsenvaltiossa kuin ohjelmakaudella 2014–2020.

Komission ehdotus hyväksytään tavallisessa lainsäätämisyksityksessä, jossa parlamentti on tasavertaisessa asemassa neuvoston kanssa. Tämä tarkoittaa sitä, että näiden kahden toimielimen on ennen vuoden 2020 loppua päästävä yhteisymmärrykseen koheesiorahastoa koskevista tulevista säännöistä. Parlamentti sai ensimmäisen käsittelynsä päätökseen maaliskuussa 2019.

EUROOPAN PARLAMENTIN ROOLI

Koheesiorahastoasetus kaudeksi 2014–2020 annettiin noudattaen tavallista lainsäätämisyksitystä, jossa parlamentilla on täydet oikeudet ehdottaa tarkistuksia. Näin parlamentti onnistui lisäämään ehdotettujen sääntöjen joustavuutta ja niiden soveltavuutta jäsenvaltioiden tarpeisiin. Se onnistui myös laajentamaan koheesiorahaston investointien alaa siten, että se kattaa myös investoinnit energiatehokkuuteen ja uusiutuvaan energiaan erityisesti asuntosektorilla.

Parlamentti kannatti koheesiorahaston yhteisten indikaattorien käyttöönottoa, sillä näin helpotetaan rahaston käytön arviointia. Se sai läpi vaatimuksensa komission ehdotuksen muuttamiseksi siten, että asetukseen sisällytettiin mahdollisuus muuttaa näiden indikaattoreiden luetteloa delegoiduilla säädöksillä silloin, kun muutokset katsotaan välttämättömiksi täytäntöönpanon edistymisen tehokkaan arvioinnin kannalta.

Vuosia 2014–2020 koskevan monivuotisen rahoituskehysten väliarvioinnin ja siihen liittyvän lainsäädäntöehdotuspaketin jälkeen koheesiorahastoon ei ole tehty merkittäviä muutoksia.

Marek Kołodziejcki
08/2020

